

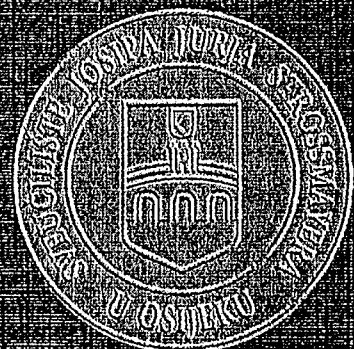
**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
EKONOMSKI FAKULTET U OSIJEKU**



Poslovna logistika u suvremenom managementu

PRVI ZNANSTVENI KOLOKVIJ

Osijek, 2001.



1. ZNANSTVENI KOLOKVIJ

*"POSLOVNA LOGISTIKA U SUVREMENOM
MANAGEMENTU"*

Izdavač

Ekonomski fakultet u Osijeku

Za izdavača

Prof. dr. sc. Željko Turkalj, dekan

Programski odbor:

Prof. dr. sc. Vesna Brčić-Stipčević

Prof. dr. sc. Ratko Zelenika

Prof. dr. sc. Josip Šamanović

Prof. dr. sc. Maja Lamza-Maronić

Organizacijski odbor:

Prof. dr. sc. Zdenko Segetlija

Prof. dr. sc. Željko Turkalj

Prof. dr. sc. Ivan Škoro

Uredili:

Prof. dr. sc. Zdenko Segetlija

Prof. dr. sc. Maja Lamza-Maronić

Slog i prijelom

Vesna Franov

Tisak

Grafika d.o.o., Osijek

CIP - Katalogizacija u publikaciji
GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA OSIJEK

UDK 65.012.4(082)
65.012.34(082)

ZNANSTVENI kolokvij "Poslovna logistika u
suvremenom managementu" (1 ; 2001 ; Osijek)

Poslovna logistika u suvremenom managementu / 1.
znanstveni kolokvij, travnja 2001 ; <uredili Zdenko
Segetlija, Maja Lamza-Maronić>. - Osijek : Ekonomski
fakultet, 2001.

Na vrhu nasl. str.: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u
Osijeku. - Bibliografija uz svaki rad ; bibliografske
bilješke uz tekst.

ISBN 953-6073-59-5

100603047

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
EKONOMSKI FAKULTET U OSIJEKU

1961. - 2001.

1. ZNANSTVENI KOLOKVIJ

*"POSLOVNA LOGISTIKA U
SUVREMENOM MANAGEMENTU"*

Osijek, 19. travnja 2001.

SADRŽAJ

✍ Dr. sc. Zdenko Segetlija • Dr. sc. Željko Turkalj	
UVODNA RIJEČ - - - - -	1
✍ Dr. sc. Maja Lamza-Maronić	
POSLOVNA LOGISTIKA, NOVE KONCEPCIJE MANAGEMENTA I HRVATSKO GOSPODARSTVO - - - - -	3-24
✍ Dr. sc. Vesna Brčić-Stipčević • Dr. sc. Ivan Strugar	
ZNAČENJE LOGISTIČKE I INFORMATIČKE PODRŠKE NOVIM STRATEGIJAMA U PRODAJI PROIZVODA ŠIROKE POTROŠNJE- - - - -	25
✍ Dr. sc. Ratko Zelenika • Gordana Nikolić	
TEORIJSKE ZNAČAJKE GLOBALNE LOGISTIKE - - - - -	27-40
✍ Dr. sc. Josip Šamanović	
SUVREMENA ORGANIZACIJA POSLOVNE LOGISTIKE -	41-54
✍ Dr. sc. Vojko Potočan • Dr. sc. Marina Dabić	
SINERGIJSKO POSLOVANJE I LOGISTIKA - - - - -	55-70
✍ Dr. sc. Nikola Knego	
MODERNA LOGISTIKA USMJERENA KA SNIŽAVANJU MALOPRODAJNIH TROŠKOVA - - - - -	71-86
✍ Dr. sc. Ana Vizjak	
ZNAČAJ POSLOVNE LOGISTIKE U MEĐUNARODNOJ RAZMJENI - - - - -	87-104
✍ Dr. sc. Ratko Zelenika • Mr. sc. Drago Pupovac	
STRATEŠKI RAZVOJ LOGISTIČKIH SUSTAVA TRANZICIJSKIH DRŽAVA U KALEIDOSKOPU REGIONALIZACIJE I GLOBALIZACIJE - - - - -	105-143

VI.

- ✍ Dr. sc. Desimir Bošković • Dr. sc. Mladen Vukčević
POSLOVNA LOGISTIKA U RAZDOBLJU TRANZICIJE
I GLOBALIZACIJE - - - - - 145-160
- ✍ Dr. sc. Vladimir Cini
ULOGA I ZNAČENJE LOGISTIKE U LANCU
PREHRANE - - - - - 161-167
- ✍ Dr. sc. Petar Proklin
NOVČANO-RAČUNOVODSTVENA IZVJEŠĆA
PODUZETNIKA KAO LOGISTIKA SUVREMENOM
MANAGEMENTU- - - - - 169-184
- ✍ Dr. sc. Ivan Škoro
LOGISTIČKI INFORMACIJSKI SUSTAVI- - - - - 185-200
- ✍ Dr. sc. Ratko Zelenika • Dr. sc. Miroslav Žugaj
• Dr. sc. Slavomir Vukmirović • Adriana Ristić
TENDENCIJE RAZVOJA INFORMATIZACIJE
LOGISTIČKOG SUSTAVA - - - - - 201-217
- ✍ Dr. sc. Asim Tenić
INFORMACIJSKI SUSTAVI U LOGISTIKAMA - - - - - 219-230
- ✍ Dr. sc. Mladen Vukčević • Dr. sc. Desimir Bošković
VAŽNOST LOGISTIKE I MENADŽMENTA U
MULTIMODALNOM TRANSPORTU - - - - - 231-246
- ✍ Dr. sc. Dušan Rudić
MORSKE LUKE U LOGISTIČKOM SUSTAVU - - - - - 247-257
- ✍ Dr. sc. Zlatko Lacković
LOGISTIKA KAO BITAN ČIMBENIK UČINKOVITOSTI
U GRADITELJSTVU - - - - - 259-276
- ✍ Dr. sc. Luka Crnković • Dr. sc. Kata Ivić
MJESTO I ULOGA ETIKE U REVIZIJI LOGISTIČKIH
FUNKCIJA U PODUZEĆU - - - - - 277-286

✍ Dr. sc. Ivan Štefanić

TEHNOLOŠKI CENTAR U OSIJEKU - GENERATOR
ASISTIRANOG TRANSFERA - - - - - 287

✍ Alen Albrecht

LOGISTIČKI SUSTAV KUĆNOG CARINJENJA U FUNKCIJI
SUVREMENOG PODUZEĆA - - - - - 289

✍ Dr. sc. Ljubomir Baban • Dr. sc. Kata Ivić

BITNE DETERMINANTE LOGISTIKE U
MEĐUNARODNOJ RAZMJENI - - - - - 291-297

✍ Dr. sc. Marijan Karić

INFORMACIJE O TROŠKOVIMA KAO POLAZIŠTE
ODLUČIVANJA O ZALIHAMA U MALOM
PODUZETNIŠTVU - - - - - 299-315

✍ Dr. sc. Dražen Barković

OPERACIJSKA ISTRAŽIVANJA U SLUŽBI LOGISTIKE - 317-326

✍ Dr. sc. Anka Mašek • Dr. sc. Željko Turkalj

PROBLEMI TRANZICIJE I POLITIKA POPRAVKA -
- CASE STUDY PPK "KUTJEVO" D.D. KUTJEVO - - - - 327-341

► Dr. sc. Ratko Zelenika

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci

► Gordana Nikolić, dipl. ing. prometa

magistrandica Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

TEORIJSKE ZNAČAJKE GLOBALNE LOGISTIKE

THEORETICAL FEATURES OF GLOBAL LOGISTICS

Sažetak

Globalna logistika je složeni, dinamički i stohastički svjetski sustav logističkih fenomena. Ona je složeni činitelj gospodarskih integracija, globalnog tržišta, globalnih strategija i globalnih korporacija. Svijet je postao "globalno selo", a tržište opkoljava svijet.

U ovoj raspravi nakon sustavnog obrazloženja pojmova logistika kao znanost i logistika kao aktivnost, koncizno su obrazložene temeljne vrste logistike: gospodarskosektorske, specijalističke, globalne, mega, makro, mikro i metalogistike. Zatim se elaboriraju karakteristike i funkcije globalne logistike: aktivnosti, međuodnos logistike, tržišta i korporacija, logistička strategija i logistike pomorskog, željezničkog, cestovnog, zračnog i multimodalnog transporta. Posebna se pažnja posvetila međuodnosu globalne logistike i gospodarskih integracija u Europskoj uniji, NAFTA-i, Istočnoj Europi, Aziji. Na kraju se navode novi političkogospodarski i logistički trendovi.

Ključne riječi: logistika: primarna, sekundarna, tercijarna, kvartarna, kvinarna, globalna, mega, makro, mikro, metlogistika, transportna logistika (pomorska, željeznička, cestovna, zrakoplovna, multimodalna), globalna logistika i gospodarske integracije (u Europskoj uniji, Istočnoj Europi, NAFTA-i, Aziji).

Summary

Global logistic is complex, dynamic and stochastic world system of logistic phenomena. There is a complex fact of economy integrations, global market, global strategies and global corporations. The world has becomes a "global village", and market has surrounded the world.

In this dictation after systematic explanations of the subject of logistic as a science and logistic as an activity, concisely are explained the main types of logistic: economy, special, global, mega, macro, micro

and Meta logistics. After that there is the elaboration of characteristics and function of global logistic: activities, interaction logistic, market and corporations, logistic strategic and logistic of maritime, railway, road, air and multimode transport.

Special attention was given to interaction of global logistic and economy integration in European Union, NAFTA, East Europe, and Asia. In the end the politic-economy and logistic trends has been stated.

Key words: logistic: primary, secondary, tertian, quarter, quinary, global, mega, macro, micro, Meta logistic, transport logistic (maritime, railway, road, air, multimode), global logistic and economic integrations (in European Union, Eastern Europe, NAFTA, Asia).

1. UVOD

Koncept svjetskoga tržišta je današnja realnost - tržište postaje globalno, poslovanje kompanija se sve više globalizira. Logistici ovdje pripada posebna uloga, jer je relativno mlada znanstvena disciplina koja kao aktivnost u sebi integrira brojne poslovne aktivnosti. Globalna logistika omogućava poduzeću da pruži uslugu na vrijeme i na mjestu kada to zahtijeva globalno tržište.

Problem istraživanja ovoga rada je globalna logistika kao činitelji gospodarskih integracija. Značenje globalne logistike je u tome, da poduzeća koja na svjetskom tržištu žele opstati, ali i uspješno poslovati, u svojem poslovanju razvijaju i primjenjuju globalnu logistiku.

Osnovni cilj istraživanja je pojasniti što je to logistika, te posebno globalna logistika. Svrha je ukazati na značenje globalne logistike u suvremenim tržišnim uvjetima.

Za postizanje osnovnog cilja i svrhe ovog rada potrebno je bilo odgovoriti na ova pitanja: Koje su teorijske osnove logistike? Koje su teorijske osnovice globalne logistike? Kako političkogospodarske promjene utječu na globalnu logistiku? Kako su povezane globalna logistika i gospodarske integracije određenih dijelova svijeta?

U istraživanju i oblikovanju rezultata istraživanja korišteno je odgovarajućim kombinacijama, više znanstvenih metoda primjerice: induktivna i deduktivna metoda, metoda analize i sinteze, metoda apstrakcije i konkretizacije itd.

Složena tematika u ovoj je raspravi prezentirana u pet međusobno povezanih dijelova. Nakon uvoda definirana je logistika kao znanost i kao aktivnost i obrazložene su temeljne vrste logistike (u drugom dijelu). Zatim su protumačene važnije značajke i funkcije globalne logistike. Slijedi elaboriranje međuodnosa globalne logistike i Europske unije, NAFTA - e, tržišta Istočne Europe i Azije (u četvrtom dijelu). I na kraju se daje sinteza rezultata istraživanja (u zaključku).

2. TEORIJSKE ZNAČAJKE LOGISTIKE

2.1. Etimologija izraza “logistika”

Izraz “logistika” potječe od grčke riječi “logistikos”, što znači vješt, iskusan u računanju, procjenjivanju.¹ Neki autori², porijeklo riječi “logistika”, vežu uz grčke riječi “lego”, što znači zamisliv, te “logik”, odnosno proračunat, logički misleći, i francusku riječ “loger” u značenju kratkotrajnog zbrinjavanja, smještanja gosta ili vojnika u stambenu prostoriju. Spominje se, također, i grčka riječ “logos”, što znači razum, mišljenje, prosuđivanje. (4,75) Postoje tvrdnje da osnovne aktivnosti logistike, transport i skladištenje, postoje od početka čovječanstva. Danas je logistika pitanje preživljavanja i smatra se za najznačajnijeg čimbenika uspješnosti, odnosno postizanja tržišne konkurentnosti. Logistika u sebi integrira brojne aktivnosti, a sve sa ciljem minimiziranja ukupnih troškova i postizanja maksimalno učinkovitih usluga.

2.2. Logistika kao znanost i logistika kao aktivnost

U početku je logistika dominirala kao aktivnost, dakle, kao vještina i iskustvo, a kasnije je tu ulogu prepustila znanosti. No, usprkos tome, kao i mnogobrojnim definicijama logistike, u literaturi se ne razlikuje logistika kao znanost i logistika kao aktivnost.

Može se reći da je logistika kao aktivnost, skup planiranih, koordiniranih, reguliranih nematerijalnih aktivnosti (tj. funkcija procesa, mjera, poslova, operacija, radnji...) kojima se funkcionalno i djelotvorno povezuju svi djelomični procesi svladavanja prostornih i vremenskih transformacija materijala, dobara, stvari, tvari (polu) proizvoda, repromaterijala, živih životinja, kapitala, znanja, ljudi, informacija (...) u sigurne, brze, racionalne (optimalne) jedinstvene logističke procese, tokove i protoke materijala (...), kapitala, znanja, informacija (...) od pošiljatelja (tj. točke isporuke) sirovinske baze,

(polu)proizvođača, skladišta, terminala, do kupca, uvoznika, korisnika, potrošača (tj. točka primitka), ali sa ciljem da se uz minimalne uložene resurse (proizvodne, ljudske, financijske...) maksimalno zadovolje zahtjevu tržišta (tj. kupca, korisnika, potrošača...).(10,356)

Između logistike kao aktivnosti i logistike kao znanosti teško je postaviti granicu. No, zna se da je osnov za logistiku kao aktivnost logistika kao znanost.

Logistika kao znanost je skup interdisciplinarnih i multidisciplinarnih znanja koja izučavaju i primjenjuju zakonitosti brojnih i složenih aktivnosti (tj. funkcija, procesa, mjera, poslova, pravila, operacija, radnji...) koje funkcionalno i djelotvorno povezuju sve djelomične procese svladavanje prostornih i vremenskih transformacija materijala, dobara, stvari, tvari (polu)proizvoda, repromaterijala, živih životinja, kapitala, znanja, ljudi, informacija (...) u sigurne, brze, racionalne (optimalne) jedinstvene logičke procese, tokove i protoke materijala (...), kapitala, znanja, informacija (...) od točke isporuke do točke primitka, ali sa ciljem da se uz minimalne uložene resurse (proizvodne, ljudske, financijske...) maksimalno zadovolje zahtjevi tržišta (tj. kupaca robe, korisnika usluga, potrošača...).(10,357)

2.3. Gospodarskosektorska logistika

Gospodarskosektorska logistika je noviji pojam u literaturi, iako se u smislu ove podjele logistika proučava kao (10,358): 1) primarna logistika, 2) sekundarna logistika, 3) tercijalna logistiku, 4) kvartarnu logistiku i 5) kvintarnu logistiku.

Primarna logistika, se i kao znanost i kao aktivnost, odnosi na ekstrativne grane proizvodnje, a to su: poljoprivreda, šumarstvo i rudarstvo.

Sekundarna logistika, se i kao znanost i kao aktivnost, odnosi na prerađivačku aktivnost, odnosno na industriju i obrt.

Tercijalna logistika je kao znanost i kao aktivnost, specifična uslužna logistika, a odnosi se na trgovinu, i to na trgovinu na veliko, trgovinu na malo, na nacionalnu i vanjsku trgovinu, kao i na promet (u vezi s transportom): javni, nacionalni, međunarodni, za vlastite potrebe, pogonski, konvencionalni, kombinirani (...).

Kvartarna logistika, se kao znanost i kao aktivnost, odnosi na prosvjetne i zdravstvene usluge, socijalnu skrb i kulturu, te na komunalne i stambene usluge.

Kvintarna logistika, se kao znanost i kao aktivnost, odnosi na specifične usluge državne uprave i vojne logistike.

2.4. Funkcionalna logistika

U funkcionalne logistike spadaju brojne posebne logistike, kao što su: proizvodna, trgovinska, prometna, špediterska, skladišna, osigurateljna, zdravstvena, socijalna, obrazovna, kulturološka, sportska, komunalna, stambena, vojna i druge logistike....

2.5. Specijalističke logistike

U skupinu specijalnih, odnosno specijalističkih logistika mogu se ubrojiti one logistike koje se odnose na specifične logističke aktivnosti i specifične logističke znanosti kao što su (10,362): ekonomska logistika, financijska logistika, pravna logistika, tehnička logistika, tehnološka logistika, marketing-logistika, menadžment - logistika(...).

2.6. Razine logističkih sustava

Logistički sustavi mogu se razgraničiti institucijski, s obzirom na razinu promatranja . Ovo razgraničenje logističkih sustava može se još nazvati i razgraničenje s obzirom na obujam logističkih fenomena, pa suglasno tome postoje (10,360): globalna logistika, megalogistika, makrologistika, mikrologistika i metalogistika.

1) **Globalna logistika.** Globalna logistika je zaokružena logistika, logistika koja se odnosi na sve logističke aktivnosti i na sva logistička znanja. To je svjetska logistika, jer riječ "globalno" označava nešto što je općenito, okruglo ili zaokruženo.

2) **Megalogistika.** Megalogistika je u najširem smislu najveći skup logističkih aktivnosti i najveći skup logističkih znanja, zakonitosti, teorija (...) koji se odnosi na svjetske logističke fenomene, na logističke fenomene određenih kontinenata, velikih ekonomskih integracija i slično. "Mega" je izraz koji označava nešto veliko, golemo.

3) **Makrologistika.** Makrologistika je uži pojam od megalogistike. Makrologistički sustavi se u pravilu odnose na logističke

fenomene nacionalna gospodarstva, primjerice logistički fenomeni robnog prometa Republike Hrvatske(...). Ili makrologistički sustav obuhvaća logističke fenomene funkcionalne logistike (proizvodna logistika, trgovinska logistika...). Ovi sustavi mogu biti i višenacionalni, odnosno međunarodni (...)

4) **Mikrologistika.** Mikrologistika je uži pojam od makrologistike, a odnosi se na logističke fenomene nekog javnog i privatnog poduzeća, trgovačkog društva kao na primjer: proizvodnog, trgovačkog, prometnog, špediterskog, skladišnog (...) poduzeća. Mikroekonomija se u ekonomiji naziva "poslovna logistika", koja se s obzirom na pripadajući sektor poduzeća naziva logistika trgovine, industrijska logistika i uslužna logistika.

5) **Metalogistika.** Metalogistika zauzima središnje mjesto između makrologistike i mikrologistike, odnosno između makrologističkih i mikrologističkih sustava. Za metalogističke sustave je karakteristično da su oni interorganizacijski sustavi, koji nadilaze pravne i organizacijske granice pojedinih sudionika, jer oni zapravo obuhvaćaju kooperaciju više sudionika angažiranih u određenim robnim tokovima i/ili prodajnim kanalima, odnosno "logističkim kanalima".

3. KARAKTERISTIKE I FUNKCIJE GLOBALNE LOGISTIKE

3.1. Aktivnosti globalne logistike

Globalna logistika omogućava postizanje efekata sinergije u poslovanju, te što konkurentniji nastup na globalnom tržištu. Globalna logistika se zasniva na samoj logističkoj koncepciji, pa tako i na globalnom menadžmentu. Globalna kompanija promatra svijet kao jedno tržište, prodaje globalni proizvod i provodi globalnu logistiku.

Zadatak globalne logistike je u rastućem globalnom tržištu, omogućiti na vrijeme i djelotvorno (efikasno) uslugu od polazišta do odredišta.

3.2. Međunarodnost globalne logistike, globalnog tržišta i globalnih korporacija

Globalna tržišta su direktna posljedica potvrde (priznanja) i homogenizacije (podudarnosti) globalnih potreba i želja. Pomoću

novih i sveobuhvatnih tehnologija, ljudi širom svijeta izražavaju želju za posjedovanjem mnoštva istih proizvoda. Kao rezultat tome je žrtvovanje tradicionalnih proizvoda zbog kvalitetnijih, ali i jeftinijih proizvoda koji su visoko standardizirani.

Smatra se da je poduzeće budućnosti globalna korporacija koja promatra svijet kao jedno tržište i prodaje globalni proizvod. Globalne korporacije postižu efekt sinergije svojim načinom poslovanja, dolazi do smanjenja logističkih troškova jer su, uslijed, standardizacije proizvoda smanjeni troškovi narudžbe, pakiranja, zaliha i skladištenje.

Korelacija kao međuodnos i uzajamna ovisnost globalnog tržišta i globalnih korporacija postoji i to na vrlo visokom stupnju. Globalno je tržište prostor djelovanja globalnih korporacija. Takvo tržište ne bi bez tih globalnih korporacija nije moglo postojati. Isto se tako može kazati da globalne korporacije ne bi nastale bez prethodnog nastanka globalnog tržišta. Nesumnjivo je da se zajedno evoluiraju.

3.3. Konkurentska globalna strategija

Konkurentska strategija je razlika između globalnih kompanija i multinacionalnih kompanija. U osnovi, globalne kompanije formiraju svoju strategiju koja se temelji na cijelom svijetu kao tržište u namjeri iskorištavanja novih tržišnih mogućnosti. Kompanije koje teže postizanju konkurentnosti primjenjuju takvu strategiju. Suprotno tome multinacionalne kompanije teže poslovanju unutar pojedinih tržišta širom svijeta bez naglaska na usaglašavanju pojedinih strategija u povezanu globalnu strategiju.

Globalna konkurentna strategija, kao uspješna strategija poslovanja uvažava logistiku kao glavnog čimbenika uspješnosti poduzeća u globalnoj konkurenciji.

3.4. Strategija korisničkih usluga za globalno tržište

Globalna konkurencija ima četiri istaknute značajke (1,488):

- kompanije se globalno natječu u traženju i stvaranju standardiziranog, već uobičajenog marketinga;
- životni vijek proizvoda je skraćen (ponekad traje kraće od jedne godine), što je osobito prisutno kod proizvoda visoke tehnologije;

- sve više kompanija koristi outsourcing i proizvodnju seli u druge zemlje;
- marketinške i proizvodne aktivnosti i strategije se približavaju (jer imaju iste ciljeve) i bolje koordiniraju u kompanijama koje posluju globalno.

3.5. Globalne opcije transportnih logistika

Transport je specijalizirana djelatnost prijevoza robe, ljudi i energije s jednog mjesta na drugo kojim se organizirano svladavaju vremenske i prostorne udaljenosti. Globalni transport je mnogo složeniji nego i jedan nacionalni transport. Udaljenosti koje se svladavaju su puno veće kao i broj aktivnih sudionika uključenih u transport. Gotovo svaka vrsta transporta ima svoje logističke značajke, specifične, ali i zajedničke (10,144):

1) **Logistika pomorskog transporta.** Pomorski promet se odvija po moru, prirodnom i besplatnom putu raznim vrstama brodova i plovila, a zahtjeva umjetno izgrađene početne i završne točke - morske luke. Zbog velike udaljenosti ili zbog činjenice da voda razdvaja mnoge svjetske regije, pomorski promet je glavni način globalnog transporta, te čini dvije trećine cjelokupnog međunarodnog kretanja.

2) **Logistika željezničkog transporta.** Željeznički promet se odvija samo na posebno, umjetno izgrađenom putu - željezničkim kolosjecima ili tračnicima i posebno izgrađenim vučenim sredstvima koja su prikladna prometati samo na željezničkoj mreži određene širine, a ima posebnu organizaciju. Željeznički, kao i cestovni transport "nosi" značajnu količinu tereta između bliskih zemalja, osobito u Europi, gdje su transportne rute kratke. Razlikovanje propisane veličine tračnica u različitim zemljama sprečava dalekosežnost željeznice.

3) **Logistika cestovnog transporta.** Cestovni promet se odvija umjetno izgrađenim raznim vrstama cesta i putova, pa i izvan njih, raznim vrstama cestovnih vozila: motornim, električnim i zaprežnim vozilima, biciklima i pješice. Cestovni transport preko multinacionalnih granica uključuje brojnu različitu pravnu regulaciju. Da bi se minimizirao "papirnati" dio posla, teret je često neocarinjen

("in bound"), "plombiran", odnosno zapečaćen od mjesta polazišta i ne otvara se do odredišta.

4) **Logistika zračnog transporta.** Zračni transport se odvija zrakom letjelicama i zahtjeva posebno uređene početne i završne točke - zrakoplovne luke. Pristupačnost zračnog prometa zbog takvih karakteristika je smanjena, međutim kratko vrijeme odvijanja transporta zrakom dramatično je utjecalo na međunarodnu distribuciju. Nedostatak zračnog transporta su visoke vozarine koje odbijaju mnoge prijevoznike od korištenja prijevoza zrakom. Općenito, jedino vrlo vrijedne, lako kvarljive ili hitne pošiljke mogu se "nositi" s visokim troškovima zračnog transporta.

5) **Logistika međunarodnog multimodalnog transporta.** Multimodalni transport se odnosi na uporabu dva ili više prijevoznika različitih opcija za vrijeme kretanja pošiljke. Osnovni razlozi zašto se koristi su, karakteristike svake pojedine transportne opcije, te troškovi. Može se reći da se multimodalnim transportom točke polazišta i odredišta povezuju na najbolji mogući način.

Uporaba i popularnost multimodalnog transporta je u posljednje vrijeme značajno porasla zbog manjeg koštanja u odnosu na ostale vrste transporta, kao i postizanja kraćeg vremena prijevoza. Multimodalne operacije predstavljaju područje u globalnoj logistici koje najbrže raste.

4. GLOBALNA LOGISTIKA I GOSPODARSKE INTEGRACIJE

4.1. Globalna logistika i Europska unija

Jedinstveno europsko tržište je jedna od najdalekosežnijih komercijalnih snaga na svijetu. Zajedničko tržište čini petnaest članica Europske unije. Zajedničko tržište je jedinstveno, ujedinjeno europsko tržište. Usprkos postojanju petnaest fragmentiranih tržišta, plan je stvaranje integriranog tržišta sa više od 400 milijuna proizvođača, potrošača, korisnika (...).

4.2. Globalna logistika i NAFTA

Sjeverno-američki sporazum o slobodnoj trgovini (NAFTA -North America Free Trade Agreement) postao je službeno važeći 1.siječnja 1994. godine. NAFTA predstavlja najbogatiji trgovački

blok na svijetu, a zemlje članice su: SAD, Kanada i Meksiko. Postoji mogućnost da im se u budućnosti pridruže i zemlje Srednje i Južne Amerike. NAFTA obuhvaća 360 milijuna ljudi, te ukupnu vrijednost tržišta od 6,6 trilijuna američkih dolara.

Dugoročno, cilj NAFTA-e je stvaranje boljeg trgovačkog okruženja. Djelovanje NAFTA-e na logistiku podrazumijeva stvaranje strukturalnih promjena potrebnih za operiranje logističke mreže na području zemalja bez granica u Sjevernoj Americi.

4.3. Globalna logistika i gospodarstvo Istočne Europe

Zemlje Istočne Europe, kao i baltičke zemlje izašle su iz perioda komunističke vladavine, te vode tešku borbu za rekonstrukciju svojih ekonomija po načelu kapitalističkog sustava. Pojava kapitalizma u Istočnoj Europi najvjerojatnije znači proširenje Europske unije. Neke istočnoeuropske zemlje su već tražile učlanjenje, ali su odbijene zbog svojih siromašnih ekonomija. Kada se jednog dana Zajedničkom tržištu pridruže i zemlje Istočne Europe, stvorit će se najveća trgovačka zona u svijetu.

4.4. Globalna logistika i gospodarstvo Azije

Kao najznačajniji trend zadnjih 25 godina, javljaju se zemlje "Pacifičkog Rima". Te zemlje nastupaju kao ključni igrači u globalnom poslovnom okruženju. Japan je odavno postigao dominantnu poziciju na svjetskom financijskom tržištu. Druge azijske zemlje od nedavno zauzimaju značajni udio u rastu globalne trgovine. Hong Kong, Južne Koreja, Singapur i Tajvan su preuzeli vodeće pozicije na određenim tržištima i u određenim proizvodnim tipovima. Ovaj trend izgleda da će se i u budućnosti nastaviti, zbog prednosti koje te zemlje nude, a to su niski troškovi rada i visoka kvaliteta.

4.5. Novi političkogospodarski i logistički trendovi

Političkogospodarske promjene su svugdje prisutne i konstantne. U svijetu je prisutan trend stvaranja ekonomskih integracija. Za globalnu logistiku, kao logistiku na svjetskoj razini, to znači stalno praćenje onoga što se u globalnom okruženju događa.

Globalna logistika je djelatnost bez koje današnje poslovanje ne može postojati. Stvaranje ekonomskih integracija za globalnu

logistiku znači (unutar tih integracija) olakšano djelovanje, no i podizanje standarda što znači logističko djelovanje na višoj razini. Zbog olakšanog djelovanja, konkurencija je puno jača. Političko-gospodarske promjene znače i stvaranje novih tržišta, a to je posebno privlačno globalnim korporacijama.

Globalne korporacije posebno pregledavaju izvore i distribucijske strategije zemalja uključenih u njihovo poslovanje, drugačije nego u zemljama s kojima su tradicionalno povezane. Nove poslovne mogućnosti se nude u otočnim zemljama Srednje Amerike, kao i u Australiji i Africi. Trgovina s Rusijom i Istočnom Europom ima velike potencijale, kako za nabavu sirovina i sastavnih dijelova, tako i za stvaranje plodnog područja novog tržišta.

Zaključuje se da nastale promjene predstavljaju za globalnu logistiku izazov na koji treba odgovoriti.

5. ZAKLJUČAK

Logistika je, u današnjim uvjetima poslovanja, ključni čimbenik uspješnosti poslovanja. Logistika je raspoloživost proizvoda i usluge na vrijeme i na mjestu kada to kupac traži. Logističkim načinom poslovanja postižu se učinci sinergije i maksimizacija rezultata ukupnog poslovanja, a ne kao prije maksimizacija pojedinačnih ciljeva (faza) poslovanja. Logistiku se može promatrati kao znanost i kao aktivnost. Logistika u svoju integriranu aktivnost uključuje ove aktivnosti: transport, skladištenje, pakiranje, rukovanje materijalom, vođenje procesa, planiranje proizvodnje, nabavu, korisnički servis, odabir lokacije i druge aktivnosti.

S obzirom na podjelu gospodarstva na sektore, postoji gospodarskosektorska logistika, odnosno primarna, sekundarna, tercijalna, kvartarna i kvintarna logistiku. U skupinu funkcionalne logistike spadaju: proizvodna, trgovinska, prometna, špediterska, skladišna, osigurateljna, zdravstvena, socijalna, obrazovna(...). Specijalistička logistika podrazumijeva ekonomsku, financijsku, pravnu, tehničku, tehnološku, marketing-logistiku i menadžment-logistiku. Razine logističkih sustava obuhvaćaju: globalna logistika, megalogistika, makrologistika, mikrologistika i metalogistika.

Globalna logistika, kao logistika na svjetskoj razini, odnosi se na ukupne logističke fenomene. Potreba za globalnom logistikom

proizlazi iz globalnog načina poslovanja. Svijet je postao "globalno selo", a tržište opkoljava svijet. Globalna logistika omogućava kompanijama poslovanje bilo gdje u svijetu gdje potiče maksimizaciju svojih ciljeva. Globalna logistika je uvjet za postizanje globalne konkurentnosti.

Danas je u svijetu opće prisutan trend globalizacije - globalizacija tržišta, globalizacija potreba i želja kupaca, globalizacija poslovanja. Sve veći rast i primjena globalne logistike je, time, nezaobilazan, barem za one koji namjeravaju poslovati uspješno na globalnom tržištu. Globalne korporacije gledaju cijeli svijet kao svoje okruženje.

Uspješnu strategiju koje koriste globalne kompanije je globalna konkurentna strategija. U osnovi te strategije je cijeli svijet kao globalno tržište. Osnovni cilj svake kompanije je zadovoljstvo kupaca i zato je potrebno razumijevanje potreba kupaca širom svijeta. Zadovoljenje potreba i želja kupaca se svodi na dostupnost, sposobnost i kvalitetu.

U globalnoj logističkoj mreži posebno mjesto zauzimaju transportne opcije, kao mogućnost prostornog i vremenskog svladavanja udaljenosti. Transportne opcije podrazumijevaju pomorski, željeznički, cestovni, zračni i multimodalni transport.

U svijetu nastaju političkogospodarske promjene koje aktivnosti globalne logistike pružaju mnogobrojne mogućnosti. Te političkogospodarske promjene se odnose na nastanak ekonomskih integracija, odnosno na stvaranje specifičnih tržišnih regija, a to su Europsko (Zajedničko) tržište, tržište Istočne Europe, tržište NAFTA i azijsko tržište. Novi političkogospodarski i logistički pravci podrazumijevaju lociranje izvora proizvoda, postrojenja i logističkih objekata u stranim zemljama, odnosno tamo gdje je kompaniji najisplativije.

Iz svega navedenog može se doći do zaključka da je globalna poslovna aktivnost u porastu. Globalne kompanije se oslanjaju na izvore sirovina u stranim zemljama, na isplativost smještanja svojih pogona u najudaljenijim dijelovima svijeta, te na cijeli svijet kao tržište. Globalna logistika je ta koja sve to povezuje i zbog toga se javlja kao glavni činitelj gospodarskih integracija.

LITERATURA

1) Knjige

1. Coyle, J.J., ; Bardi, E.J., ; Langley, C.J.: The Management of Business Logistics, 6th edition, West Publishing Company, New York, 1996.
2. Glavan, B.: Ekonomika morskog brodarstva, Školska knjiga, Zagreb, 1992.
3. Klaić, B.: Natuknica Logistika, Riječnik stranih riječi, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb, 1986.
4. Segetlija, Z. ; Lamza- Maronić, M.: Distribucijski sustav trgovinskog podueća, Ekonomski fakultet, Osijek, 1992.
5. Zelenika, R.: Međunarodna špedicija, Ekonomski fakultet, Rijeka, 1996.
6. Zelenika, R., ; Jakomin, L.: Suvremeni transportni sustavi, Ekonomski fakultet, Rijeka, 1995.

2) Članci

1. Oblak, H.: Kvaliteta logističkog menedžmenta - uvjet nastajanja poduzeća znanja, Naše more, Pomorski fakultet, Dubrovnik, 1-2/96.
2. Richardson, H. L.: Logistics: A Stable Future, Transportation & Distribution, Boston, 2/98.
3. Segetlija, Z. ; Lamza-Maronić, M.: Međunarodni logistički sustavi, Suvremena trgovina, Zagreb, 4/94.
4. Zelenika, R. ; Jakomin, L. ; Lipičnik, M.: Prometne i logističke znanosti u kaleidoskopu komplementarnosti i kompatibilnosti, Hrvatska gospodarska revija, Zagreb, 2-3/98.